Brian W. Aldiss

Ubohý bojovníčku!

Claude Ford věděl přesně, jak vypadá lov na brontosaura. Nemusíš se chovat moc opatrně, když se plazíš trávou tam pod vrbovím a mezi primitivními květinkami s okvětními plátky hnědými a zelenými jako fotbalové hřiště, v bahně vhodném na krášlicí masku v kosmetickém salónu. Hledíš na tvora rozvaleného mezi rákosím, s trupem půvabným jako pískem naplněný žok. Vlhká bažina laská jeho mohutné tělo a z nozder velkých jako králičí nory, když krouží půl metru nad travinami a hledají šťavnatější rákos, se dere šupot. Jaká krása! Hrůza dospěla nejzazší hranice, kulatá tlama se uzavírá a posléze spojuje v kruhovém svěracím svalu. Oči tvora se lesknou stejně živě jako velký palec na noze týden staré mrtvoly, a ten páchnoucí dech a srst vyčuhující z neuměle formovaných ušních dutin by si zasloužily zvláštního doporučení. Zejména pro člověka, který mívá ve zvyku láskyplně mluvit o díle matičky přírody.

Tebe však, drobný savče s pětiprstými končetinami a s palcem stojícím k ostatním prstům v opozici, s poloautomatickou a dvojhlavňovou a nerezavějící opakovačkou na trhavé střely a s teleskopickým hledím, kterou třímáš v bezbranných rukou, když se plazíš mezi dávnými vrbami, tebe však především láká kůže toho veleještěra. Vydává pach tak silný jako hluboké tóny klavíru. Ve srovnání s ní vypadá sloní pokožka jako svraštělý lístek toaletního papíru. Je šedá jako oceány Vikingů, je bláznivě hluboká jak základy katedrály. Kterak se skrz tu masu masa dostat až na kost?

A po brontosaurovi rozpustile poskakují – vidíš to i odtud! – hnědé vši, které přebývají v těch našedlých stěnách a úžlabinách, dovádějí jako duchové, jsou kruté jako krabi. Kdyby na tebe jedna ta veš skočila, patrně by ti zlomila vaz. A když některý z těch cizopasníků zůstane na chvíli bez hnutí, aby si otřel nohy o žebro svého hostitele, pak vidíš, že i ta veš má příživníky, z nichž je každý velký jako rak. Jsi už nablízku, tak blízko, že slyšíš bušení primitivního srdečního svalu toho netvora, a můžeš sledovat, jak dokonale pracuje jeho

srdeční předsíň a komora. Je už pozdě žádat o radu orákulum, nemáš už čas uvažovat o dobrých a neblahých znameních, jste tady dva – ty a brontosaurus, lovec a kořist. Pověrčivost není teď k ničemu, jenom nervy ti praskají ve švech, pod zpocenou a lesknoucí se pokožkou číhá rozechvělá motanice svalů, cítíš neodolatelné nutkání zabít toho draka a přeješ si, aby byly vyslyšeny všechny tvé modlitby.

Teď bys mohl vystřelit! Počkej ještě, než se na chvíli zastaví ta hlava podobná menšímu parnímu rypadlu, aby spolkla nálož vegetace, a ty pak jediným, nevýslovně nevychovaným výstřelem ukážeš celému tomu lhostejnému jurskému světu, že má před sebou tvora na nejvyšším stupni přirozeného vývoje. Víš, proč vlastně váháš, i když předstíráš, že to nevíš: hryže tě svědomí, hlodá v tobě jako červ. Ten úlovek se zdá příliš snadný, ó Angličane! Rozum ti praví, že tě po lovu znovu obemkne nuda, ten papírový drak, kterého nikdy nenakrmíš. Nervy tě už neposlouchají – jakmile se v krvi sníží obsah adrenalinu, začínáš zvracet. A na sítnici se ti vemlouvavě promítá nádherná okolní krajina.

Kráso, ušetři nás těch ošuntělých a omšelých slov – copak je to, snad ne reklamní komentář turistické kanceláře? „*Na titánských zádech tvora zříme buclatý tucet – a, vážení, zdůrazňuji slovo buclatý! – ptáků pastelových barev v pestré paletě, kterou byste hledali leda na té pohádkové, báchorečné pláži v Copacabaně. Ptáci vypadají buclatě, protože se živí odpadky z bohatě prostřené tabule. Povšimněte si toho krásného záběru! Brontosaurus pro ně uchystal další chutnou krmi… Každý se snaží urvat co nejvíce pro sebe… Opozdilcům nezbývá než čekat na další kolo, snad jim bude štěstí více přát. A zatímco jurské slunce se schyluje za obzor, přejeme ptáčkům – Ať vám slouží…*“

Kdepak, pořád to odkládat nejde. To zvíře zab a zbavíš se svých muk. Vezmi odvahu do hrsti, přilož pušku k líci. Strašná rána, po které zaléhají uši. Celý roztřesený rozhlížíš se kolem sebe. Nestvůra si zrovna pěkné ulevila a spokojené přežvykuje.

Rozhorleně – či jde snad o jen nějakou jemnější emoci? – se v tu chvíli vyřítíš z křovin a stojíš před veleještěrem. K tvým typickým povahovým rysům patří to, že tě ohledy k sobě a k jiným přivádějí obvykle do podobně vyhrocené situace. Ohledy? Nebo jde zase o

něco jiného? Jsi zmatený pouze proto, že přicházíš ze zmatené civilizace? Ale o tom můžeš uvažovat později, jestli se dá ještě vůbec o nějaké budoucnosti mluvit, ta prasečí očka si tě měří zblízka. Ó nestvůro, jen mě nerozdrť v zubech, radši mě rozdusej ohromnými kopyty, zaval mě olbřími masou svého trupu! Ať jako Beowulf vejde má smrt do ság!

Čtvrt míle vzdálený zvuk, jako kdyby z věkovitého bahna najednou vyskočilo tucet hrochů. V příštím okamžiku ohromný ještěří ocas, dlouhý jako neděle a silný jako sobotní koktají, ti zasviští nad hlavou. Skláníš ji, ale brontosaurus by tě stejně nedokázal zasáhnout. Kdyby ses měl ohánět mrakodrapem, tvoje koordinace pohybů by nebyla o nic lepší. Vykonal jen svou povinnost a hned poté na tebe zapomněl. A ty by sis rovněž přál tak snadno zapomenout, proto jsi koneckonců vlastně přišel. *Zapomeňte na své starosti,* lákala brožura cestovní kanceláře. Únik nicotného manžela Clauda Forda před strašnou ženou jménem Maude! Maude a Claude Fordovi, manželé. Nedovedli se vyrovnat se sebou, ani mezi sebou, ani se světem, v němž se narodili. To byl nejpádnější důvod k lovu na veleještěry – jestliže člověk je natolik hloupý, aby myslel, že výlet sto padesát miliónů let do minulosti ty zmatené kontakty v jeho mozku uvede do pořádku. Zkus potlačit všechny ty pošetilé a nechutné myšlenky, které tě neopouštějí od dob, kdy jsi přestal pít coca-colu – kdyby neexistovalo dospívání, nebylo by je třeba vytvořit. Drobet tě uklidní pohled na ten olbřími trup býložravce, do jehož blízkosti jsi se vetřel se smíšenou touhou zemřít a žít, vrcholně vzrušen, kolik toho jen lidský organismus snese. Dnes stojíš před reálným strašákem, Claude, jak sis to vždycky přál, a s ním se musíš vyrovnat, ještě dříve než si tě povšimne znovu. A tak zvedáš opakovačku a čekáš, až se ti dostane na mušku zranitelné místo veleještěra.

Pestří ptáci přelétají sem a tam, vši poskakují jako psi a bahno v močále čvachtá, kdykoliv brontosaurus ponoří šupinatou lebku do kalné vody, aby v ní našel píci. Dívej se dobře, ve svém nervózním žití nebyls ještě nikdy tak rozčilen a doufáš, že teď dojde ke katarzi, která tě navždy zbaví tvých úzkostných stavů. Prima, opakuješ nesmyslně, prima, moje výchova a vzdělání stály milión dolarů – a jsou mi teď houby platné. A když si to snad posté v duchu opakuješ,

zvedne se do vzduchu ta hlava na dlouhém krku a zahledí se na tebe. Ne, ještě ne. Pase se. Čelisti se stoličkami velikými jako betonové milníky se rozevírají a zavírají, z tlamy crčí močálová voda, padá na trávu, šplouchá na tebe. Rákos a kořeny, listy a lodyhy, hlína a jíl jsou v té žvýkající tlamě, ale i střevíc a drobní korýši a žáby – to všechno slouží k peristaltickému pohybu střev. A pojednou si tě znovu ty zahleněné oči povšimnou.

Veleještěři se dožívají stáří až dvě stě let, stojí v brožuře kanceláře pro cesty časem, a tento exemplář to dosvědčuje, z jeho upřeného pohledu na tebe hledí staletí, desítky let, kdy se ten tvor provaloval v bahně. Jako bys viděl svůj zrcadlový obraz v zamlžené tůni – vyvolá to v tobě duševní otřes, vypálíš z obou hlavní.

Ta šerá, staletá, posvátná světla zhasnou. Ty kláštery se otevřou až v soudný den. Tvůj odražený obraz se roztříštil a proměnil v krvavé cáry. Mžurky zvolna zastírají rozbité okenní tabule, tak jako ušpiněné prostěradlo zakrývá mrtvolu. Čelisti se ještě pomalu pohybují, zatímco hlava klesá. Jako zubní pasta z tuby loudavě poteče z hlavy studená plazí krev. Všechno se odehraje zpomaleně, v té mrazivé zdlouhavosti druhohor, a být stvořitelem, jistě bys našel nějaký méně srdcervoucí prostředek, než je čas, kde bys tohle všechno narežíroval.

Nevadí. Pozvedněte číše, ctní rytířové. Claude Ford skolil neškodného tvora! Ať žije udatný Claude!

Napjatě pozoruješ, jak šupinatá hlava dosedá na zem, jak ten dlouhý směšný krk dopadá na zem, jak se čelisti přestávají hýbat. Dáváš pozor, zda se něco bude dít, ale nic se neděje. Nic se dít nebude. Sto padesát miliónů let bys tu mohl stát a dívat se, rytíři Claude, ale nic se dít nebude. Dravci čistě oberou tu obrovskou mršinu a kostra vlastní tíhou klesne do bahna; pak přijde moře, ten dávný dobyvatel, moře netečné jako falešný hráč, když rozdává karty. Vápencové a slinité usazeniny naplavené dešti zakryjí ohromný hrob. V průběhu tisíciletí se bude zvedat brontosaurovo lože, povlovně, aby nebyl rušen ve spánku, dokud nespočine na kraji Skalistých hor, vysoko nad vodami Pacifického oceánu. Tebe to asi sotva bude zajímat, Claude, rytíři se smrtícím mečem; když jsi v té ještěří lebce sfoukl plamínek života, po tom ostatním ti nic není.

Necítíš vzrušení. Jsi drobet vyveden z konceptu. Čekal jsi, že se tvá kořist bude zmítat v smrtelné křeči – a zase jsi rád, že podle všeho moc netrpěla. Jako všichni krutí lidé jsi rovněž sentimentální. Pušku si hodíš přes rameno a jdeš na obchůzku, prohlédnout si tu horu masa, abys své vítězství plně vychutnal. Kradeš se kolem neohrabaných tlap, kolem té jedovaté běli plazova břicha a nakonec se zastavíš u jeho šupinatého ocasu. Z tvé tváře lze vyčíst zklamání jako z navštívenky. Ten obr je aspoň o polovinu menší, než sis představoval. Jeho rozměry jsou kupříkladu nejméně o padesát procent menší než obraz Maude v tvé mysli. Ubohý bojovníčku, nikdy věda nevynalezne lék, který by aspoň částečně vyrovnal titánskou smrt, po které toužíš v podzemních slujích svého podvědomí, jež se leká, jakmile uslyší: čichám – čichám – člověčinu! Nezbývá ti než se vrátit k stroji času, který tě sem dovezl s hlavou naplněnou protiklady. Pohleď na ty pestré opeřence: poznali, že tu už nemají co hledat a odlétají, budou hledat nového hostitele. Ti vědí, kdy je třeba odejít, nečekají, až je vyženou supi. Zanechte naděje všichni, kdož tu prodléváte! Ty rovněž odcházíš.

Odcházíš, ale ještě jsi se zastavil. Nastal čas k návratu. Rok 2181 není jen datem označujícím přítomnost, ale taky značí Maude. Značí Claude! *Značí* hnusné a beznadějné a nekonečné přizpůsobování se nesmírně složitému prostředí, značí, že se musíš zase proměnit v jedno z koleček obrovského soukolí. *Tvůj únik do velkolepého světa jurského období* – citujeme znovu z reklamní brožury – byl chvilkový a teď je čas k návratu.

Stojíš, zdržel si se – a vtom tě něco prudce udeří do zad, padáš obličejem do šedého bláta. Zmítáš se a křičíš bolestí, když se ti do šíje a do krku zatnou račí klepeta. Marně hmatáš po pušce, v bolestné křeči se převrátíš na záda a krab ti zatím rve maso na prsou. Vztahuješ ruku po jeho krunýři, korýš se však zazubí a uklovne ti prsty. Zapomněls, když jsi zabil toho brontosaura, že cizopasníci opouštějí tělo mrtvého hostitele, a pro skrčka, jako jsi ty, představují vážné nebezpečí!

Děláš, co umíš, bráníš se ještě dvě tři minuty. Ale to už na sobě máš hejno těch zvířat, obírají ti kostru do čista. Tam na tom hřebenu Skalistých hor se ti bude líbit: tam tě vůbec nic bolet nebude.